

ידיעון מרכז חקלאי העמק מהדורת אפריל - 2019

משולחן המנכ"ל

מאת: משה בן שחר (טושקו)

סוף סוף גשם, בכל המרחב ירדו (עדיין יורדים) משקעים בשיעור של לפחות 20% מעל הממוצע הרב שנתי. הגשם כמובן לא ישפיע על הגדלת ההקצאות הרב שנתיות, אולם יעצור את האיום בקיצוץ מכסות מים נוספות לחקלאות.

בימים אלה תכונן ממשלה חדשה. האם נצליח לכלול את החקלאות בהסכמים הקואליציוניים באופן שיאפשר קיום חקלאות רווחית ומתפתחת במשק הישראלי? יותר מכך, אנו זקוקים להגיע להסכמה בין החקלאים כדי לעצב ולממש מדיניות שתאפשר צמיחה ופיתוח. המשך השיח הנוכחי וחוסר היכולת לקבל החלטות בין החקלאים הינו הרסני.

בצד הפעילות השוטפת בוועדות השונות אנו ממוקדים בפעילויות לפיתוח משאבי מים, טיפול בנושא פער התיווך באמצעות האגודות: הר ועמק ותוצרת עמק יזרעאל. בימים אלה אנו שוקדים על שיתופי פעולה גם בנושא שיווק תוצרת טרייה בשוק המקומי. המטרות שהגדרנו לעצמנו: התארגנות חקלאים ליצירת ערך לחקלאים, מערכת שיווק שתפעל לטובת החקלאי והחקלאות באזור. כדי לעשות יותר נדרש שיתוף פעולה של המשקים ומרכזי הענפים. אנו מתקשים לאגם קרקע למפעלי השבה. ביוזמות לשיווק מאורגן אנו לא משיגים את התוצרת כדי לייצר שינוי בשוק. כדי לשנות מציאות בענף החקלאות אנו מחויבים לתכנן לטווח ארוך ולחשוב אסטרטגית. חוץ מהחקלאים רוב המערכות נהנות מהמצב הקיים. אני מקווה שנדע בשיתוף פעולה לקבל החלטות נכונות.

להנהלת החברה נכונו בחודשים הקרובות אתגרים גדולים: 1. איחוד מפעלי מים - בעקבות פרסום רשות המים והחלטת הממשלה לאיחוד מפעלי ההשבה תשלובת הקישון ומפעל ביוב ערי העמק. 2. החלטת הנהלת משקי עמק יזרעאל על הקמת קרן אגריטיק. 3. הסדר בענף החלב, עם כינונה של הממשלה חדשה. ענף החלב על שלוחת הבשר שלו מהווה 70% מהתוצר החקלאי של המרחב שלנו.

דיווח מהתארגנות הרפת השיתופית

מאת: זיו בן ארי

הסדר בענף החלב - הנושא נידון בכל הרמות: התארגנות הרפת האזורית, התאחדות מגדלי בקר, תנועות ההתיישבות, התאחדות חקלאי ישראל ושולחן הארגונים.

ההסדר הנוכחי גובש במספר שלבים בקבוצות עבודה שונות שגויסו בשם הרפתנים לסייע במשא ומתן מול האוצר. לכל אורך שלבי המשא ומתן לא הושגו הישגים משמעותיים ששינו את התוצאה הסופית. בענף עסוקים בהתנצחויות במקום לבחון כיצד להתמקד בהתייעלות וצמיחה. דם רע נשפך כאילו מי מאתנו ביקש לבטל את התכנון. צריך להיות מציאותיים, ולהגיד ביושר שהחלופה להסדר הינה פתיחת יבוא ופרוק

התכנון. אין ספק שההסדר ישחק מאד את הרווחיות בענף. יתר על כן ההסדר החדש אינו מבטיח את הייצור המקומי וקיים חשש גדול שיקטין גם את האפשרות להתייעלות. למרות האמור לאחר לימוד מעמיק של האלטרנטיבות אנו עדיין חושבים ש"הסדר" הינו האלטרנטיבה המועדפת. לדעתי הענף צריך לנצל את הזמן שקבלנו להתארגנות מחדש להתייעל ולהיערך לעבוד בשוק תחרותי. לצערי היום אנו לא ערוכים לכך. בנוסף אומר שמוכרחים לעשות מאמץ נוסף מול הממשלה החדשה לשפר את ההסכם. לדעתי יש ותהיה אוזן קשבת לכך רק אם נהיה מאוגדים יחד.

בני בקר - ממשיכה להיות הגוף המוביל אליו משקיפים בכל הקשור למחירי בשר בשלוחות השונות. בעשרות משקים פתחו השנה שלוחת פיטום פרות. אנו מעודדים זאת, ידע רב נצבר בתחום מציג על שיפור הרווחיות. שיאון- נמצאת בתקופה מאד מאתגרת גם בעיות ארגוניות מבית וגם תחרות מבחוץ. הזירמה האיכותית המיובאת מארצות הברית גורמת למספר רפתנים ואנשים מרכזיים בענף לשים סמני שאלה על עתיד הטיפוח בישראל. בחקלאית- אופי, אחרי 20, שנה פרש. ניצלנו אח אחד הכנסים לסכם ולהיפרד. למחליפו נבחר איציק שניידר (סיים תקופת סמנכ"ל במועצת החלב). החקלאית עומדת בפני אתגר גדול של התייעלות. נדרש לבצע התאמה

של השירותים לשינויים בענף. מתבקש לקיים דיון אסטרטגי: להגדיר מחדש את הצרכים. לקדם שיפור השירות להקטין את העלות. שיפור מחסן התרופות ועוד.

דיווח מועדת גד"ש

מאת: עודד כהן

גשם - חשבנו שהמלקוש חלף, החורף חזר אלינו בחג הפסח ובפרק הגשם האחרון ירדו בין 20 ל-25 מ"מ. נדמה שהשנה כל ענן קטן מוריד גשם. אנו מברכים על הגשם גם אם לפעמים מבקשים הפסקה להשלמת עבודות השדה. סה"כ זו שנת ברכה בה מולאו המאגרים, חתך הקרקע, והאקוויפר הלאומי (הכנרת) עלה ביותר מ-325 סנטימטר עד כה. ברוב המקומות הצליחו בין הגשמים לבצע את העבודות הנחוצות בשדה. יש נזקים במספר מוקדים וגידולים שעודף המים בשדה הסב נזקים (בעיקר בעמק המערבי). נכון להיום דווח על שלושה משקים שעקב עודפי המים לא הצליחו לאסוף את יבול האפונה, דווח לקנ"ט על הנזק.

ארגון עובדי הפלחה - עם כניסתם של דיוויד ודורון

לתפקיד זוהתה חולשה אירגונית בקשר עם החקלאים, חוסר הערכה של החקלאים לפעילות הארגון. מייד החלו בבחינת "הארגון לאן" ודיון אסטרטגי במסגרתו חודדו תפקידי הארגון. מוסדו ישיבות חודשיות של הרומ"אים (רכיז ועדות הגד"ש האזוריות). בישיבות אלו דנים בכל הנושאים הבודעים הדורשים טיפול, וממנים צוותי משנה לטיפול לכל נושא. לאחרונה גובשו עיקרי מסקנות הדיון האסטרטגי לכדי שינוי אירגוני שהובא לאסיפה לאישור ועבר ברוב גדול של 89% בכללו שינוי התקנון של הארגון. נבחר דירקטוריון לארגון הכולל מגדלים ותיקים וחלק ממנהלי הארגונים האזוריים. אני תקווה שהדירקטוריון יהפוך לגוף ניהולי משמעותי ואפקטיבי שידע להפוך את הארגון למשמעותי לחקלאים ולענף הגד"ש.

בוועדת המגדלים שלנו הבענו את דעתנו שיש צורך בשילוב כוחות ומשאבים בין מועצת הכותנה וארגון עובדי הפלחה כדי להתייעל ולייצר מכפיל כוח והשפעה.

אנו מגבים, תומכים ומברכים את הנהלת הארגון הנוכחית על הובלת תהליכי השינוי וההתאמה של הארגון לשינויים שחלו בחקלאות.

קציר שחתות ותחמיצים - החל בכל רחבי העמק במקביל, היבולים גבוהים. במזרח תנאי הקציר טובים יותר. בעמק המערבי היה צורך להחליט ואף לשנות יעוד לשדות עקב הרטיבות. חייבת להיות עבודה משותפת בין הגד"ש, לרפתנים ומרכזי המזון. אנו צריכים לספק מזון איכותי, במחיר הוגן, לשאוף להסכם רב שנתי במחיר קבוע כמו שהתגבש בשנים האחרונות. אני משתדל להישאר נאמן להסכם כפי שפרסמתי לפני מספר שבועות הסבר מפורט למחירים באזורים השונים, השלכות והמלצות כיצד לנהוג.

אנו בפתחו של קציר החיטה לגרעינים, נראה לאחר גשמי הברכה שתהיה שנת יבול ובמשטח שלנו יקלטו להערכתנו מעל 42,000 טון למלאי החרום. אנו נערכים לפתיחה העונה ב-5 למאי. פרמטרים לקליטת החיטה דומים לשנים הקודמות עם שינויים מינוריים. גם השנה "גורן העמק" יקלטו את החיטה שתפסל, והמגדלים יקבלו את התמורה באופן מיידי מגורן העמק באמצעות ובסיוע משקי עמק יזרעאל. נוהל מסודר יופץ בימים הקרובים לכל המגדלים בצפון. אנו מבקשים להקפיד לקצור בזמן ובתנאים המתאימים, לחכות בסבלנות, לכייל את המכשור ולהביא חיטה איכותית ויבשה.

נזקי בעלי חיים - עובדים במרחב שלושה פקחים שמצליחים למזער נזקים. בעזרת פעולות משלימות: גידור וטיפול הגענו למצב נסבל. מצער שלא כל המשקים הצטרפו למיזם, מקווה שייקחו חלק בשנים הבאות. פקח נזקי חקלאות הוכח כפתרון יעיל ואפקטיבי בעלות נסבלת. בשלושת המועצות בוצעו סקרים של מפגעים שלמעשה הציפו בעיה של מקורות מזון זמינים לחיות הבר אשר אינם מגודרים או מוסדרים. בשיתוף המועצות, הישובים והחקלאים ננסה בשלבים להכין ולקדם תכנית פעולה יחד עם גיוס משאבים כספיים למיגון. באחרונה הסתיים ניסוי בבריכות הדגים של עין חרוד איחוד. הבריכות גודרו לשלושה חודשים בגדר חשמלית ומהלך

זה הקטין את המצאות התנים באזור הברכות בשני שליש. כדי לשלוט באוכלוסיות המינים המתפרצים, הפתרון צריך להיות משולב, הקטנת מקורות מזון יחד עם גידור נקודות וגידולים רגישים. **הדרכה** - יואב גולן התחיל חפיפה עם יורם. יואב יכנס כמדריך גד"ש באזור וימשיך לתת הדרכה באזור גרנות, כך נוריד את העומס מזורם.

דיווח מועדת מטעים

מאת: אמיר מעגן

שולחן שקד - לאחר שנה קשה ביותר למגדלי השקדים עם שיא שלילי ביבולים לדונם, שולחן שקד נערך לשנים הבאות בהן אנו צופים היצף בשוק וירידת מחירים בעקבות כך. השולחן אישר לאחרונה תקציב בראייה ארוכת טווח אשר מנסה להתמודד עם מציאות של עודף פרי והתכנסות למחיר העולמי. ההתמודדות נעשית בעיקר ע"י מו"פ אשר אמור להעלות את הפוריות ולהעלות את כמות ואיכות הפרי. מאמץ נוסף נעשה בתחום קידום המכירות וקידום השקד הישראלי בדגש על התכונות העדיפות שלו אל מול השקד הקליפורני. העונה הקרובה (קטיף 2019) נראית כשנת יבול בינוני. חלקות מבוגרות רבות נראות כעת כחסרות יבול בעיקר בון א.א.פ ואילו חלקות צעירות נראות מלאות. בשנה זו יש תוספת של חלקות רבות שנכנסות לניבה. **מו"פ** - נעשות פעולות מו"פ רבות. ניסוי נרחב נעשה באזורנו במציאת פתרון יעיל וידידותי לעש החרוב בשקד. **הדרכה** - הדרכה בענפי המטעים נעשית ע"י אסא לין ואמיר מעגן. מדריכי המטעים זמינים להדרכה קבועה וכן להתייעצות ספציפית.

נטיעות - יש נטיעות רבות במרחב (לאחרונה, בעיקר של אבוקדו ושקד). נשמח לעזור לכל המעוניין ובכל עניין: התלבטות בין גידולים, זנים, תחשיבים, תכנון הנטיעה וליווי התהליך.

פורום מגדלים ויצירת קשר - אשמח שמגדלי המטעים ישלחו אליי מייל ובו הפרטים שלהם והגידולים על מנת שאוכל להכניס אותם לרשימת התפוצה לקבלת חומר מקצועי, עדכונים וכו'.

מייל שלי (אמיר מעגן): amir@mhk.co.il

אני מעוניין לשמוע ממגדלי המטעים במרחב אם מעוניינים בפעילויות מקצועיות נוספות מעבר להדרכה כגון פורום מגדלים מקצועי, ימי עיון, סיורים או כל בקשה אחרת שנוכל לקדם במסגרת ועדת המטעים.

דיווח מי עמק יזרעאל

מאת: עודד גלזר

הקצאות המים 2019 כמובן מלאות למי שיש בעיה ברישיונות אנא עדכנו.

מפעל דליה/רמת מנשה - למרות החורף הגשום העבודות במאגר המשיכו כל החורף. בחודש מאי צפויים להשלים את עבודות העפר ולהתחיל את עבודות האיטום. במקביל יחלו העבודות על צינורות החלוקה ותחנת השאיבה. בסתיו 2019 אנו רוצים למלא את המאגר. התוכנית באפריל 2020 לספק מים מהמאגר. אנו עוסקים בקידום תכניות ויזום של שלושה מפעלים נוספים באישור ותאום רשות המים ושת"פ עם פלגי מים. בחסות רשות המים אנו פועלים להשבת מים אל הטבע של מספר מעיינות לאורך הקישון. המשקים יקבלו הקצאות קולחין כחלופה למי המעיינות.

איחוד מפעלים עם מקורות - כידוע על פי החלטות רשות המים ספק מי הקולחין המרחבי הינו חברה משותפת של אגודת המים ומקורות. בעקבות החלטות הממשלה בנושא, החל משא ומתן בחסות רשות המים עם חברת מקורות על איחוד המפעלים.

דיווח שרות שדה

מאת: איריס רז

ימי קציר חיטה לתחמיץ ולשחת, המעבדה עסוקה בעיקר בשבועות אלה בבדיקות חומר יבש. בתקופת הקציר נפתח את המעבדה גם בימי שישי בתאום מראש. ממשיכים בבדיקות שגרתיות של קרקע, מים, עלים, מזונות לבעלי חיים, דשנים, קומפוסטים ותוצרת חקלאית. המעבדה מעסיקה דוגם הנותן שירותי דיגום. לדיגומי מים ניתן להזמין דיגום מוסמך בתאום מראש. המעבדה מונה צוות של 12 איש, לבורנטיות אקדמאיות עוברות הכשרה והתמקצעות, ואנו ממשיכים להצטייד במכשור עדכני. נשמח לשמוע את צרכיכם והמלצותיכם כדי שנוכל להשתפר ולשרת אתכם ביעילות מיטבית. מועדים לשמחה ושנה פורייה.

דיווח מנפסת העמק

מאת: עודד גלזר

סיום עונת ניפוט קטנה ודילמה של המשך החזקת המנפטה. פעילות גורן העמק, התארגנות לעונת הקציר.

מנפסת העמק - ניפטנו כ-12,000 טון כותנה בלבד. אנו נדרש יחד עם המגדלים לקבל החלטות לגבי עתיד הענף. לקיום ענף יעיל מערכת ניפוט ושיווק עם יכולת התחדשות נדרש לכל הפחות כ-20,000 טון כותן גולמי לניפוט. המנפטה עברה את עונת הניפוט בצורה מקצועית ויעילה שתרמה להוזלת הניפוט.
גורן העמק - נערכים בימים אלה לקליטת גרעיני החיטה מייצור מקומי. התחזית קליטה של מעל 42,000 טון מייצור מקומי לאיסוס למלאי החרום, החיטה תמלא את מלוא כושר האיסוס שלנו.

משק המודל נווה יער

מאת: לימור אלמוג

כנס חקלאי העמק שנערך ב-4 לדצמבר 2018 בנווה יער, עסק בפרויקט משק מודל לחקלאות בת קיימא אשר מוקם בימים אלו בשטחים החקלאיים של מרכז מחקר נווה יער, מינהל המחקר החקלאי.

מהו משק המודל לחקלאות בת קיימא?

משק המודל יישמש לבחינה, הדגמה והטמעה של עקרונות חקלאות מקיימת ומשמרת, במטרה להוות גשר בין המחקר למעשה החקלאי. זהו פרויקט חלוצי בישראל וייחודי גם בקנה מידה בינלאומי. משק המודל ישתרע על שטח של כ-400 דונם וישלב ארבע פלטפורמות עיקריות: מטע שקדים, חלקת גד"ש, מפטמה מדייקת ואתר למחזור פסולת.

מה הם העקרונות בחקלאות בת קיימא אשר יישמו במשק המודל?

- 1. מייעור השימוש בתשומות חקלאיות חיצוניות.** שימוש מושכל במים, חומרי הדברה ודשנים כימיים. עקרון זה ייושם באמצעות: א. חקלאות מדייקת בה נערך ניטור של החלקות החקלאיות באמצעות חישה מקרוב ומרחוק; ב. שימוש באמצעים פיסקליים ומכאניים לטיפול בעשבים; ג. בחינת זני שקד בעלי עמידות ליובש ולמזיקים; ד. שימוש חוזר בפסולות; ה. יוסות מחלות ומזיקים על ידי הגברת תפקודם של אורגניזמים מועילים.
 - 2. מיחזור כלל הפסולות האורגניות (zero waste).** יישום עקרון זה יתבצע באמצעות הקמת קומפלקס של מפטמה עם אתר מיחזור פסולת, אשר יקלוט את הזבל מהמפטמה ואת הגזם מהמטעים של נווה יער. החומר יעבור תהליך קומפוסטציה במערכת סגורה עם טיפול בריח למניעת מטרדים. עם הזמן ייבחנו ויודגמו באתר טכנולוגיות טיפול נוספות וחדשניות.
 - 3. שימור הקרקע ושיפור בריאותה.** בחינת היעילות והישימות של עקרונות החקלאות המשמרת הכוללת מינימום הפרה של הקרקע, מחזור גידולים ובניית שכבת מגן על פני הקרקע בעזרת גידולי כיסוי, שאריות צמחים ותוספים אורגניים.
 - 4. שמירה על המגוון הביולוגי ועל בתי גידול טבעיים במרחב החקלאי,** תוך ניהול המשאבים האקולוגיים לתועלת החקלאי והחברה. העיקרון ימומש על ידי הפחתת השימוש בהדברה כימית ועל ידי פיתוח ובחינה של פרקטיקות אגרואקולוגיות כמו ניהול הצומח על גדת נחל נהלל, ממשק שולי שדות, חקלאות משמרת ותגבור משאבים לאורגניזמים מועילים.
 - 5. דאגה לרווחת בעלי החיים במשק החי** באמצעות הקמה של מפטמה מדייקת ופיתוח אמצעי ניטור ליצרנות ולהתפתחות עקות.
- כל הממשקים במשק המודל ייבחנו באמצעות ניתוח סביבתי-כלכלי מפורט, מתוך מטרה לשמור על כדאיות ורווחיות כלכלית לחקלאי בטווח הארוך. תרומה נדיבה מקרן הלמסלי אפשרה הצטיידות בכלים חקלאיים מטכנולוגיות מתקדמות וציוד מדעי.

